SEP 30 1918

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу: „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота, 28-го вересня 1918. Ч. 116. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Saturday, September 28, 1918. No. 116.

КАМПАНІЯ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ РОЗПОЧАЛА СЯ.

Новий наступ американсько-французьких військ. - Американці полонили 5.000 Німців.

Нове російське центр. правительство. - „Червоний терор" припинено

Успішний наступ аліянтів на Балкані. -- Критичне положенє в Болгарії.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

КАМПАНІЯ В СПРАВІ ЧЕТВЕРТОЇ 6-МІЛІЯРДОВОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ РОЗПОЧАЛА СЯ.

Президент Вілсон отворив її промовою в Ню Йорку.

НЮ ЙОРК, 27. вересня. — **ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ОТВОРИВ ШІСТЬМІЛІЯРДОВУ ЧЕТВЕРТУ З РЯДУ ПОЗИЧКУ СВОБОДИ ПРОМОВОЮ В НЮ ЙОРКУ.**

Президент Вілсон виголосив промову в пятницю вечером в Метрополітен Опера Гавз.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НАСТУП АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСК У ФРАНЦІЇ.

Американці здобули 12 сіл, беручи 5.000 Німців в полон.

ГОЛОВНА КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСК У ФРАНЦІЇ, 26. вересня:

Секція А. — Нині рано наша перша армія розпочала наступ проти Німців на 20-милевім фронті на північний захід від Вердену і посунула ся пересічно о 7 миль наперед.

Війска зі стейтів Пенсильвенія, Кензас і Мізурі, які становлять корпус під командою ґен. Ліґета, взяли приступом Варен, Монбленвіль, Кокоа і Шепі, переломивши завзятий опір неприятеля.

Війска инших корпусів переправили ся через потік Форж і здобули Боа де Форж і цілий ряд сіл, як Маляикур, Бетенкур, Монфокон, Квізі, Нантільоа, Данву і Жеркур-е-Дріляикур.

Число полонених виносить до тепер поверх 5.000.

Першінґ.

АЛІЯНТИ ПОЛОНИЛИ 131.000 НІМЦІВ.

Німці втратили від 8. серпня також 1.900 гармат.

ЛОНДОН, 25. вересня. — **ВІД ЧАСУ НАСТУПУ ВІЙСК АЛІЯНТІВ І АМЕРИКАНЦІВ ВЗЯТО В ПОЛОН 131.000 НІМЦІВ І ЗДОБУТО 1.900 ГАРМАТ.**

Урядовий звіт англійської головної кватири подає число полонених Німців, як слідує:

Англійці полонили 82.500 і здобули 75 гармат.

Французи полонили 33.500 і здобули 800 гармат.

Американці полонили 25.000 і здобули 350 гармат.

НА БАЛКАНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

КАБІНЕТОВА КРІЗА В БОЛГАРІЇ.

Поголоска про уступлене короля Фердинанда.

ПАРИЖ, 26. вересня. — **З достовірних жерел одержано нині вісти, що в Болгарії прийшло до нової крізи кабінетової та що в короткім часі треба надіяти ся цілковитої зміни болгарської заграничної політики.**

В Софії проголошено воєнний стан. Болгарський кабінет відбуває постійно засіданє. Болгарський король відбув вчера довшу нараду з премієром Маліновом.

В неділю, понеділок і вівторок прийшло в Софії до мирових демонстрацій.

В болгарських політичних кругах ходить чутка, що правдоподібно болгарський наслідник престола, князь Борис, обійме яко реґент управу держави.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРОСИТЬ МАКЕНЗЕНА О ПОМІЧ.

ПАРИЖ, 26. вересня. — **Болгарський король, Фердинанд, відніс ся до ґен. Макензена, який під теперішну пору перебуває в Букарешті, щоби обійняв головну команду над болгарськими війсками та здержав наступ аліянтів в Старій Сербії і недопустив до наїзду неприятеля на Болгарію,** як се доносить вістка зі Швайцарії.

Союзні війска перейшли границю Болгарії.

ЛОНДОН, 26. вересня. — **Сербські війска здобули місто Велес,** яке лежить 25 миль на полудневий схід від Ускіба.

Вісти доносять також про здобутє Іштіпа і инших важних місцевостий.

Англійські і грецькі війска, які творять праве крило союзної армії, війшли вже на болгарську територію в околиці озера Дойран. Грецькі війска переправляють ся через гори Беляджіста, підчас коли англійські полки перейшли болгарську границю напроти місцевости Костуріно, яка є віддалена всего 6 миль від болгарської кріпости, Струміца, головної пістави неприятеля на сім боєвім фронті.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЄР ГОДИТЬ СЯ НА МИР, ОПЕРТИЙ НА 14 ПРИНЦИПАХ ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

Невдоволенє серед німецьких партій з приводу заяви німецького канцлера.

АМСТЕРДАМ, 25. вересня. — **Канцлер Гертлінґ заявив, що німецьке правительство є готове заключити мир, опертий на 14 принципах, проголошених президентом Вілсоном.**

Таку заяву зложив німецький канцлер, як се доносять вісти з Берліна, на вчерашнім засіданю головної комісії в німецькім парляменті. Канцлер заявив, що він вже у своїй бесіді з 25. лютого виявив готовість до такого мира, але не одержав від президента Вілсона на те ніякої відповіди.

Члени головної комісії є невдоволені з промови Гертлінґа, вказуючи, що вона була невмісна з огляду на теперішне труднє положенє Німеччини. Провідники партій мають небавом зійти ся, щоби порішити своє становище супроти канцлера Гертлінґа.

„Вже моя бесіда з 25. лютого вказувала, що я годжу ся, щоби 14 точок, поставлених президентом Вілсоном, становили в принципі підставу до мира; але президент Вілсон не відповів на мою промову", говорив канцлер Гертлінґ.

„Нашим бажанем є розоруженє і свобода на морі. Міністер загр. справ розведе дискусію над положенем політичним, а передовсім надє справою австрійської мирової ноти".

Гертлінґ заявив дальше, що буде енерґічно попирати переведене виборчої реформи до пруського сойму та що на случай „недостаточного успіху" він примінить „инші конституційні средства".

„Ви читали промову премієра Клеменса, яка здаєть ся щодо ненависти і злоби переходить всі попередні", говорив дальше Гертлінґ.

„Але в Америці ся промова найшла відгомін. Аліянти заявляють, що вони борють ся в цїли визволеня поневолених народів, але не хочуть вислухати просьб Ірляндії, яка сотки літ ставить свої домаганя, і навіть Америка, хоч вона є з Ірляндією посвоячена через велике число айриських імігрантів.

„Як має супроти того заховувати ся Німеччина? Чи вона має благати милосердя серед страху і дрожаня? Ні! Памятаючи на свою велику минувшість, вона буде стояти просто, вона не буде кланяти ся і припадати до землі".

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЦЕНТРАЛЬНЕ РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО

Складаєть ся з пятьох директорів, представників ріжних провізоричних правительств.

ВАШІНГТОН, 26. вересня. — **Російське посольство одержало нині в ночи вісти, які вказують, що в Уфі члени установчих зборів зорґанізували нове російське центральне правительство.**

Нове правительство має форму директорату, зложеного з пятьох членів, які є представниками трох головних провізоричних правительств, а іменно арханґельського, самарського і омського.

В склад директорату входять: Авксентієв, Астров, Вологодський, Чайковський і ґен. Болдірев.

Авксентієв, голова директорату, є членом кадетської партії, належачи д ої лівого крила, і був міністром рільництва в провізоричнім правительстві Керенського. Він був президентом самарського центрального комітету.

Астров був президентом міської думи в Москві і членом провізоричного правительства в Арханґельску. Астров належить до правиці партії соціялістів-революціонерів.

Чайковський, правий соціяліст-революціонер, був президентом провізоричного правительства в Арханґельску.

Вологодський, правий соціялдемократ, є президентом західно-сибірського правительства, яке мало свій осідок в Омску.

Ґен. Болдірев є представником війска в новім правительстві. Він був свого часу професором у військовій академії в Петроґраді.

В зборах в Уфі, на яких основано нове російське центральне правительство, брали участь члени установчих зборів, делеґати ріжних провінціональних правительств, представники соціял-демократичних і соціялістично-революційних партій, делеґати „Союза освобожденя народа" і „Союза відродженя Росії". Сі послідні орґанізації заступають демократичні ґрупи буржуазії.

В програмі нового правительства лежить:

1. Зединити назад всі землі Росії.

2. Уневажнити окремий мировий договір, заключений в Берестю Литовськім.

3. Льояльність супроти аліянтів.

4. Дальше веденє війни против центральних держав в союзі з Чехо-Словаками.

Російське посольство одержало також вістку від російського посольства в Пекіні (Хіни), що, як се вказує заява Ґоловачева, міністра заграничних справ в омськім правительстві, західно-сибірське правительство перевело успішно мобілізацію двох кляс та що до військової служби покликано в сей спосіб поверх 200.000 рекрутів. На Сибіри находить ся під теперішну пору около 30.000 офіцирів, які вистарчать до утвореня значно великої армії. Сподіють ся, що на весну буде можна утворити 1,000.000 армію, зложену з досьвідчених жовнірів, коли аліянти і Злучені Держави постарають ся для неї о зорyженє.

„Червоний терор" припинено.

АМСТЕРДАМ, 26. вересня. — **Російське большевицьке правительство видало розпоряджене в цїли припиненя пановання терору,** як се доносить часопись „Мір" з Москви.

Над справою терору дискутовано на засіданю центрального екзекутивного комітету саветів, пише дальше часопись, і, коли Ленін виявив бажанє, щоби правительство повернуло назад до правильних метод, більшість присутних заявила ся за його предложенєм.

Два міністри війни засуджені на смерть.

АМСТЕРДАМ, 27. вересня. — **Ґен. Поліванов,** бувший міністер війни в останнім кабінеті за режіму царського, **і ґен. Верховський,** бувший міністер війни в кабінеті Керенського, зістали засуджені на смерть, як се доносить телеграма з Москви.

(Продовжене на стороні 5-тій).

В ПАЛЕСТИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Турки втратили 45.000 в полонених.

ЛОНДОН, 26. вересня. — Англійські війска, які оперують в Палестині, посунули ся поза озеро Галилейське. Вони заняли міста Тіберіяс і Семах, які є положені над озером Галилейським. На східнім березї ріки Йордану заняли англійські війска важне під стратеґічним зглядом місто Амман.

В сій околиці надіють ся цілковитого окруженя і знищеня четвертої турецької армії. Її знищен... рівнало би ся цілковитому очищеню Палестини з турецьких війск.

Число полонених Турків виносить доси поверх 45.000.

Положене четвертої турецької армії є дуже ґрізне, бо від півночи зайшли її дорогу війска арабські, від сходу арабсько-англійські, а від полудня війска англійські. Всі ті війска напирають на неприятеля, підчас коли ріка Йордан і всі переходи через неї находять ся в руках аліянтів.

В РУМУНІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Наслідник престола покараний 75-дневним арештом.

АМСТЕРДАМ, 24. вересня. — **Князь Карло, наслідник румунського престола, зістав покараний 75-дневним арештом за „переступство військових приписів",** як се доносить урядова телеграма з Берліна.

Кару вимірив батько, яко головний командант армії. Наслідник престола розпочав вчера відсиджуванє кари.

Наслідник престола оженив ся з дівчиною не-королівського походженя.

ЛОНДОН, 24. вересня. — Тут одержано нині вісти про арештоване румунського наслідника престола, князя Карла. Причиною сеї кари, як доносять, мало бути те, що румунський наслідник престола дня 15. вересня виїхав без позволеня свого батька, румунського короля, і оженив ся зі Цецилією Ламбріно, Румункою, яка не походить з королівського роду.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	1.75	на пів року	1.75
3 months	1.00	на 3 місяці	1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	2.00	на пів року	2.00
3 months	1.25	на 3 місяці	1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

В кождім місті в Злучених Державах, де є українська громада, повинен бути український комітет 4-тої Позички Свободи. Коли яка громада доси ще сего не зробила, повинна приступити до діла сейчас.

Кождий місцевий комітет має такі головні задачі:

1. Сейчас порозуміти ся з місцевим американським комітетом 4-тої Позички Свободи та заявити свою готовість до співділаня працею серед місцевих Українців.

2. Розвести агітацію серед місцевих Українців, щоби купували бонди передівсім за посередництвом українського комітету.

3. **З уваги на те, що всі фабрики, робітні, копальні і т. д. в цілих Злучених Державах переняли на себе обовязок продажі бондів своїм робітникам, та що Українці, котрі переважно заняті в сих підприємствах, закуплять бонди 4-тої Позички Свободи, таксамо як і всі инші робітники, безпосередно в тих фабриках, робітнях, майнах і т. п. — місцевий український комітет має подбати о докладний спис імен, назвиск і адрес всіх Українців і Українок, що купили там бонди, а також сум, на які бонди закуплено, щоби при загальнім обчисленю в місцевім американськім комітеті комітет український міг постаратись, аби абсолютно всі бонди, куплені Українцями, були вчислені до загальної української суми.**

4. Уладжувати патріотичні концерти та обходи для агітації за 4-тою Позичкою Свободи.

5. По замкненю акції за 4-тою Позичкою Свободи місцевий український комітет має дати свій звіт місцевому американському комітетови для провіреня та для поданя у виказі до Вашінгтону, за яку суму місцеві Українці купили бондів.

6. Такийсамий звіт вислати рівночасно до Української Ради в Америці, котра займеть ся обчисленем, на яку суму закупили бондів Українці в цілих Злучених Державах. Котра громада занедбає сей обовязок, не буде подана в звіті, який буде оголошений в часописях. Листи треба адресувати на імя секретаря Української Ради в Америці: REV. JOHN RUBINOWYCZ, Minersville, Pa.

Всі Українці і Українки при закупні бондів четвертої Позички Свободи мають безумовно домагати ся всюди, щоби се їх купно було записане на рахунок нашої народности; иншими словами: купуйте бонди і жадайте, щоби Ваше імя було зачислене до Українців.

Ню Йорк, дня 26. вересня, 1918.

Українська Рада в Америці.

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ПРОГОЛОСИВ ДЕНЬ 12. ЖОВТНЯ СЬВЯТОМ СВОБОДИ.

Washington, September 20 (by A. P.).—President Wilson to-day proclaimed Saturday, October 12, the 426th anniversary of the discovery of America, as Liberty Day, and called upon all citizens to celebrate it to stimulate a generous response to the Fourth Liberty Loan. Every city, town, and countryside is asked by the President to arrange commemorative addresses, pegeants, harvest home festivals, or other demonstrations, and he directs that all Federal employees whose service can be spared be given a holiday. The proclamation follows:

"Every day the great principles for which we are fighting take fresh hold upon our thought and purpose and make it clearer what the end must be and what we must do to achive it. We now know more certainly than we ever knew before why free men brought the great Nation and Government we love into existence, because it grows clearer and clearer what supreme service it is to be America's privilege to render to the world. The anniversary of the discovery of America must therefore have for us in this fateful year a peculiar and thrilling signaficance. We should make it a day of ardent rededication to the ideals upon which our Government is founded and by which our present heroic task are inspired.

"Now, therefore, I, Woodrow Wilson, President of the United States, do appoint Saturday, the twelfth day of October, 1918, as Liberty Day. On that day I request the citizens of every community of the United States, city, town, and countryside, to celebrate the discovery of our country in order to stimulate a generous response to the fourth Liberty Loan. Commemorative addresses, pageants, harvest home festivals, and other demonstrations should be arranged for in every neighborhood under the general direction of the Secretary of the Treasury and the immediate direction of the Liberty Loan Committee, in cooperation with the United States Bureau of Education and the public school authorities. Let the people's responce to the Fourth Liberty Loan express the measure of their devotion to the ideals which have guided the country from its discovery until now, and of their determined purpose to defend them and guarantee their triumph.

"For the purpose of participating in Liberty Day celebrations all employees of the Federal Government throughout the country whose service can be spared may be excused on Saturday, the twelfth day of October, for the entire day.

"In witness whereof, I have hereunto set my hand and caused the seal of the United States to be affixed.

"Done in the District of Columbia, this 19th day of September, in the year of our Lord one thousand nine hundred and eighteen, and of the independence of the United States of America the one hundred and forty-third.

"By the President. 'Woodrow Wilson.

"Robert Lansing, Secretary of State."

Вашінгтон, 20. вересня. — Президент Вілсон проголосив день 12-го жовтня, себто день 426-тих роковин відкритя Америки, Днем Свободи. Він взиває всіх горожан сьвяткувати сей день для успішного переведеня Четвертої Позички Свободи. Президент взиває кожде місто, місточко і оселю, уладжувати промови, сьвяточні походи з прикрашеними возами, обжинкові домашні обходи та инші демонстрації для спомину сього дня, а також наказує, аби дано тоді вільний день всім федеральним робітникам, яких праця не буде конечна. Проклямація президента звучить:

„Великі засади, за які ми боремо ся, щораз більше втискають ся в наші думки і наміри і ми бачимо щораз яснійше, який мусить бути конець і що нам треба робити, щоби його осягнути. Ми ще ніколи не знали так певно як тепер, чому свобідні люди створили се правительство і сю велику державу, яку ми любимо, бо бачимо щораз яснійше сю найвисшу прислугу, яку віддати сьвітови є привілеєм Америки. Тому роковини відкритя Америки мусять мати для нас сього многоважного року особливе і зворушуюче значінє. В тім дни ми повинні відновити своє посьвячене ідеалам, на яких основуеть ся наше правительство, і які руководять нами в теперішнім геройськім завданю.

„Отже я, Вудров Вілсон, президент Злучених Держав, назначую **суботу, дванайцятий день жовтня 1918, Днем Свободи.** Я прошу горожан кождої громади в Злучених Державах, кождого міста, місточка і оселі, щоби сьвяткували той день відкритя нашої вітчини для заохоченя до участи в 4-тій Позичці Свободи. Пропамятні промови, сьвяточні походи, обжинкові домашні обходи і инші демонстрації повинні відбувати ся в кождій громаді під загальним проводом міністра Скарбу і під безпосередною управою Комітету Позички Свободи при співділаню Федерального Бюра Просьвіти і властий публичних шкіл. Нехай участь народу в 4-тій Позичці Свободи буде висловом міри їх посьвяченя для ідеалів, які вели сю країну від її відкритя до сьогодня і висловом його рішучого наміру боронити їх і запевнити їм тріюмф.

„В цїли участи в торжествах Дня Свободи можна звільнити від праці на цілий день в суботу 12-го жовтня всіх робітників федерального правительства в цілім краю, коли можна буде обійти ся без їх служби.

„У сьвідоцтво чого я кладу власноручний підпис і велю приложити печать Злучених Держав.

„Дано в Дистрикті Коломбії сего 19-го дня місяця вересня, року божого 1918, а 143 року независимости Злучених Держав.

„ВУДРОВ ВІЛСОН.

„З президентом:

„РОБЕРТ ЛЕНСІНҐ, секретар державний.

В день 12. октобра всі українські громади в містах Злучених Держав повинні уладити **концерти получені з патріотичними промовами** з нагоди Сьвята Свободи, проголошеного президентом Вілсоном.

Сї концерти треба вже тепер приготовляти, бо до 12. октобра вже короткий час. Пісні повинні бути українські, а гимн американський і український. Дівчата, по змозі, повинні бути убрані в народні строї. Також повинні бути бесідники про справу сьвітової війни і українську та про 4-ту Позичку Свободи для американської републики. Крім українських бесідників повинні бути і спеціяльно запрошені американські (місцевий комітет 4-тої Позички Свободи радо вишле бесідників, а в деяких містах і мейор не відмовить ся сказати кілька слів на українськім концерті). Вступ повинен бути або безплатний, або тільки за добровільними датками на покритє коштів. На концерт запросити Американців та імігрантів, як Москалів, Словаків, Литовців, Поляків, Італійців і инших.

ЧОМУ ЧЕХИ ЗАЧАЛИ ВІЙНУ З САВЄТАМИ.

Лондон, Анґлія. — За минувших шість тижнів преса по цілім сьвіті звертала свою увагу на успішні операції чехо-словацької армії на Сибіри, де вона заняла цілу зелізничу лінію, довжини більше ніж 3.000 миль, від Челябинська через Омск, Томск, Удинск, Іркутск, Чита, Харбін до Владивостоку.

Свою діяльність зачали занятєм Пензи, 28. мая, на лінії між Москвою і Челябинском і скінчили на занятю Владивостоку 29. червня. Загалом числять вони понад 120.000, з чого яких 30.000 оперують в східній (европейській) Росії, около 60.000 в західній, а 20.000 у східній Сибіри. В додатку чеське війско оперує враз з польськими на Україні; ся чехо-словацька армія числить яких 70.000 до 80.000 люда.

Відки взяли ся Чехи на Сибіри? Що се за чехо-словацька армія і як вона зачала своє істнованє? Як могли Чехо-Словаки дістатись до Владивостоку через край занятий большевиками, проти котрих вони воюють? Такі є питаня, завдавані собі многими людьми, і щоби вчасти дати на се відповідь, тут подаєсь кілька фактів відносно чехо-словацької армії в Росії.

Від початку війни Чехо-Словаки станули по стороні аліянтів. Страшна система австрійської поліційної шпіонажі і німецький мілітаризм не допустили до сего, аби вони (Чехи) зачали революту. Одиноким способом, яким могли прислужити ся справі аліянтів, був перехід як найбільшого числа жовнірів до аліянтів, аби уформувати независиму чехо-словацьку армію, яка би боролась по стороні аліянтів для цілковитої независимости Чехії.

В сім підприняттю Чехо-Словаки були успішні. Около 300.000 Чехів перейшло на російську сторону. З 70.000 бранців в Сербії 35.000 були Чехами, які майже всі погинули підчас сербського відступу. Около 20.000 піддало ся добровільно Італійцям і тепер борять ся рамя в рамя з італійським військом.

Від самого початку війни в Росії був чехо-словацький леґіон з кількох тисяч люда, який віддав цінні услуги. В дійсности славний 28-мий празький полк зістав перемовлений кількома чеськими охотниками на російську сторону. Сей полк перейшов на сторону Росії зі всім, включаючи навіть і

Орґанізатори чехо-словацьких бранців, які добровільно перейшли на сторону Росії, зустріли ся з поважними перепонами зі сторони старого російського правительства і не могли бороти ся в російських рядах так, як були би сего бажали; богато з них вступило до сербської дивізії, яка хоробро борола ся в Румунії. Сих людий тепер перевезено до чехословацької армії у Франції.

Доперва по російській революції, а головно по приїзді до Росії професора Масарика в маю 1917 року, чеський леґіон виріс на бриґаду, а нарешті на корпус, зрекрутований виключно з бранців. Чехо-словацька бриґада відзначилась особливо під Зборовом в липни 1917 року, де Чехи боролись по геройськи супроти більших сил ворога і взяли 4.000 бранців та велику скількість гармат і амуніції. На жаль мораль російських війск була вже захитана. Росіяни відмовились бороти ся в сей спосіб і Чехи були змушені відступати.

Декотрі зістали перевезені до Франції, одначе головна часть, понад 80.000, лишила ся в Росії. Ся мала армія була добре вишколена і навчена. Її жовнірі всї були охотниками, з доброю військовою практикою, образовані і повні народного захопленя та сьвідомости.

Незаражені большевицькою пропаґандою та повні бажаня служити аліянтам, яких побіда одиноко може принести Чехії свободу і независимість, вони бажали злучити ся зі своїми родимцями у Франції для тоїсамої цїли. У всякім случаю вони старали ся задержати невтральність супроти внутрішних російських справ, а большевики зі своєї сторони запевнили їм вільний перехід до Владивостоку, умовивши ся, що дві дивізії мали опустити Росію сейчас, а решта мала слідувати.

Концентрація чехо-словацького війска відбувала ся частию на Україні, а вчасти у східній Сибіри. Чехо-Словаки на Україні побили сильнійше німецьке війско під Бахмачем з кінцем марта, а відтам попрямували в сторону Москви. Сей відділ числив яких 30.000. З Москви одна часть попрямувала на Перм, а друга на Вятку, — обі сї місцевости знаходять ся при зелізничій лінії, яка лучить Петроград і Челябинск. Ті, що подались на Вятку, хотіли дістати ся до Вологди, яка має пряме получене з Архангельском, підчас коли друга партія хотіла прямувати в сторону Екатеринобурга і Челябинска. Рівночасно Чехи хотіли заняти полудневу зелізницю від Самари і Пензи. В західній Сибіри Чехо-Словаки заняли транссибірську зелізницю в Омску, Томску, Новониколаєвску і Красноярску, а також і Томск на північ від Омска. Нарешті вони заняли східну часть зелізниці від Чити до Владивостоку.

Перший опір стрінули Чехо-Словаки в Челябинску, зі сторони бувших мадярських бранців, які під впливом Німців зачали ставляти опір. Большевики взяли сторону Мадярів та арештували членів чехо-словацької ради в Москві, під закидом, що вони були „контрреволюціонери". Большевики дальше говорили, що вони не мають запевненя, що якраз для Чехів будуть кораблї, аби їх перевезти до Франції, та що Чехи задержують запаси поживи в Сибіри і тому їх повинно ся розброїти. Наслідком того большевики зачали ставляти перепони вільному переходови чехо-словацьких війск через Сибір. Троцький видав розпоряджене до всіх війск, які борять ся проти чехо-словацької бриґади, в котрім говорив: „Концентрація нашого війска є цілковита. Наша армія, знаючи, що Чехо-Словаки є приятелями аліянтів, антиреволюції і капіталістів, побиває їх добре. Чехо-Словаки відступають здовж зелізниці. Очевидно, що вони хотіли би увійти в переговори з савєтами. Ми видали розказ, що їх делеґатів мaєть ся приняти. На першім місци домагаємо ся, що їх повинно ся розоружити. Хтонебудь з них добровільно не повинуеть ся, буде розстріляний на місци. Подібні воєнні операції на зелізничій лінії перешкаджають перевозови поживи і тому мусить ся повзяти енерґічні кроки та положити конець такому станови".

Наслідком сего слїдувала боротьба між большевиками і Чехо-Словаками, в котрій послїдні були побідниками; большевикам до помочи станули німецькі і мадярські бранці, але помимо сего Чехи дали собі з ними раду. В червни 300 Чехів окружили в Іркутску червоноґвардійців числом 3.000, які зажадали зложеня зброї; Чехи відмовились і зачалась боротьба, в котрій побили ґвардійців і взяли до того ще стацію та машинові ґвери.

Дня 29. червня 15.000 Чехо-Словаків, під командою ґенерала Дедеріха, забрали від большевиків Владивосток, по короткій боротьбі, в котрій згинуло 160 большевиків. Чехо-Словаки відтак попрямували до Нікольска, 50 миль від Владивостоку, і злучили ся з козаками, а большевики з Німцями відступили до Хабаровска. В сей спосіб Чехо-Словаки заняли цілу транссиберійську зелізницю на захід від Іркутска і на схід від Чити.

Ґенерал Ґорват уформував сибірське правительство, яке провадить переговори з Владивостоком.

Не тільки на Сибіри вдало ся Чехо-Словакам відносити побіди, але і в східній европейській Росії мали успіх, занявши Самару, Казань, а також один міст над Волгою.

Дальше чеські війска віднесли побіду над 3.000 Фінляндцями на мурманській зелізниці. Донесеня з Петроґраду говорили також про побіду Чехів на Україні, яким до помочи станули Поляки під командою ґенерала Міхаеліса. Ся чехопольська армія, числяча около 70.000 люда, побила 30.000 Німців над Дніпром в чотиро-дневій боротьбі і полонила 3.000 жовнірів. Наслідком сего Німеччина рішила вислати дві дивізії на поміч.

Розуміеть ся, що Чехо-Словаки мусїли одержувати підпомогу від населеня, змученого большевицькою тиранією. Війска ґенералів Краснова, Каледіна і Корнілова є також добрим знаком, бо вони в своїм часї можуть злучити ся з Чехо-Словаками; одначе як буде, дасть ся видіти.

Французький міністер Пішон заявив, що поміч Чехо-Словаків у Франції не є потрібна, але за се їх діяльність в Росії вийде на користь аліянтам.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

Чоловік любить слухати як жінка каже, що її ніхто не цілував, хоч він в се не вірить.

Ліпше є сказати лише половину з того, що думаєть ся ніж думати половину з того, що скажеть ся.

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

(Збірка телеграм).

ҐАҐА, 2. IX. — Віденська телеґрама доносить, що тамошні польські ґазети оголошують детайлї про конференцію князя Януша Радзївіла з адміралом фон Гінце, німецьким міністром заграничних справ. Фон Гінце запевнив, що на случай, коли польську справу розвяжеть ся після німецького розуміня, Німеччина забезпечить ненарушимість польського королївства і дасть Польщі змогу поширити ся на схід, відкажеть ся від вмішуваня в справу польсько-українських границь, допустить Польщу до моря через зневтралізоване долїшного бігу Висли і міста Данциґа, вицофає свої війска з Польщі, передасть горожанську і фінансову адміністрацію в руки польських властий, позволить зрекрутувати 20.000 жовнірів до польської армії і вкінци згодить ся поставити на польський трон особу, яку бажають мати Поляки. — На случай переведеня австрійської розвязки польського питаня, Німеччина буде домагати ся, щоби Варта і Нарва творили прусько-польську границю. Князь Радзївіл, в переговорах з кайзером, натякнув на конечність зміни обставин, серед яких жиють тепер Поляки на Україні, головно на Волині і Поділю. Кайзер заявив, що сю справу мусить ся ще порушити. Ґраф Ронікер згадав про Поляків у Познанщині. На се кайзер заявив, що він знає положене тамошних Поляків і буде старати ся задоволити їх. — (The Times, London).

ҐАҐА, 1. IX. — Віденська телеґрама каже, що „Райхспост" довідуеть ся, що ґраф Гертлїнґ поїде в сім тижни разом з адміралом фон Гінце до Відня, щоби там обговорити з ґрафом Буряном польську справу. Ся конференція мусить принести остаточне порішене польської справи. — (The Times, London).

ВІДЕНЬ, 6. IX. — Переговори між німецьким міністром заграничним справ, а австрійським міністром заграничних справ довели до цілковитого порозуміня між Німеччиною і Австро-Угорщиною в польській справі. Австрійсько-польську розвязку польського питаня можна уважати яко факт доверщений. — (Neue Zuercher Zeitung).

В СПРАВІ КВЕСТІОНАРІВ!

Хто, будучи у віці від 18 до 46 літ, з якихнебудь причин доси не реджістрував ся, повинен як найскорше зголосити ся до місцевого „локал-борду", подаючи відповідну причину, задля котрої не сповнив свого обовязку.

Хто реджістрував ся і числить 19 до 20 літ або від 31 до 36 літ, а до сеї суботи не одержав квестіонара, має найдальше в суботу особисто зголосити ся в своїм „локал-борді" і зажадати для себе квестіонара. Адреса „локал-борду" є подана на другій стороні реджістраційної картки.

Хто одержав квестіонар, його обовязком є до 7 днів, числячи від дня висланя, виповнений і потверджений квестіонар заслати до свого „локал-борду".

Хто не роджістрував ся, або не постарав ся о квестіонар, або на час його не заслав, наражає себе на ріжні кари. За несповнене того обовязку карають власти грошевою карою до $5.000 і вязницию до одного року. Крім того дотична особа тратить право на увільнене від військової служби або на перенесене його до дальшої кляси.

…ОКЛИК ДО ФІЛЯДЕЛЬФІЙ-…СЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Укр…! Вже більше ніж чо-…ри р… …гремлять гармати та …уть… мільйони найкрасшого …роду. Вже другий рік як мо-…чий …ід американський ви-…ів війну деспотам-катам, …рогам всего, що гарне, що …обідне, і вислав своїх най-…асших синів на поле битви, …об по…ороти насильства, щоб …и… мілітаризм, щоб на-…д… м… зажити свобідним …тєм, щоб запанував трива-…й мир.

Українці! Десятки тисяч ва-…их си…ів та братів наставля-…ть гр…ь в обороні демокра-… Сотки вже наложили голо-…ми, а много вже покалічених …геро…, котрих сьвіт не забу-…!

Україн…ці! Від вас всїх зале-…ть, щоб ті, котрі пійшли у …й кровавий, у бій на житє …о смерть, щоб ті вернули зі …вою, щоб вернули побідни-…ми. А коли повернуть, многі …же і …аліками на ціле житє …чи з…оже кождий з нас по-…дити…ся просто в очи тим ге-…ям і с…азати їм, що коли во-…не жалували житя, тоді і ми …спали, а посилали їм пожи-…, одіж, ліки, амуніцію; що ми …жалували труду і майна, а …ші гадки були завсїди з ни-…!

Україн…ці! Богато з вас заку-…ло бонди при попередних …зичках, та зате мало було та-…, що почувались до народ-…ї солїдарности і закупили …нди в Українськім комітеті, і …му ми в третій Позичці Сво-…ди аж на 27-мім місци з ря-…

…а сего не повинно більше …и! При четвертій Позичці …ободи не сьміє бути анї о-…н Українець чи Українка, …б не закупили бондів в сво-… Українськім Комітеті. А такі …мітети повинні бути всюди, …ільки жиє горстка Україн-…

…аходом всїх українських ор-…ізацій міста Фільдельфії по-…ав сталий Український На-…дний Комітет у Філядельфії, …рий докладає всїх сил, аби …справі купна бондів четвер-… Позички Свободи вивязати …як найкрасше. По всякі ін-…рмації просимо звертати ся … адресу: 329 S. 4th St., або … канцелярії парохіяльної: … N. Franklin St.

…Кожда дїльниця буде мати …, на яких будуть промовля-… визначні Американці і свої …дники. Дїльниці Найставн, …ірмавит і Савт будуть мати … в недїлю, 29. вересня с. р., …чі пізнїйше.

…В кождій громаді, в кождім …стві, товаристві і в кождій …брицї, де є Українцї, повин-… бути українські комітети з …ікаціями на бонди з підпи-… „Ukrainian Committee". Ва-… сьвятим та патріотичним …вязком є поперти сю спра-ву, бо тим покажете не словами а ділами, що український нарід по столітях неволі хоче бути вільний, свобідний, на рівні з прочими народами.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ:

о. М. Кінаш, почесний голова; **Т. Грицей**, предс.; **Ст. Вільчинський**, заст. предс.; **Р. Слободзян**, секр. рек.; **П. Антонович**, секр. фін.; **Ів. Сорока**, кас.; **П. Кирилюк, Н. Росолович, Д. Штогрин, М. Рибак, Ів. Жмутик, Ів. Стецик, В. Настасюк**, члени екзекутиви.

ДОПИСИ.

З ROCHESTER, N. Y.

Пробудім ся!

Читаючи ріжного рода часописи, завсїди можна зауважити, що по других містах Українцї не сплять так твердим сном як ми тут в Рочестер, але гуртують ся разом та працюють в згоді для добра своєї України і для добра прибраної нами вітчини, Злучених Держав.

На примір візьмім місто Ню Йорк. Там Українцї вже завязали комітет для розпродажі воєнних позичок і воєнних щадничих значків. Сею своєю працею вони помагають самим собі не тільки матеріяльно, але і морально.

Про нюйорських Українців „Rochester Democrat and Chronicle" з дня 30. серпня б. р. пише так: „Українцї в Ню Йорку підтримують Вуйка Сема всїми силами: продають бонди воєнної позички, збирають гроші на Червоний Хрест і т. п.". Згадана газета рівночасно жалуєть ся, що в Рочестер є досить поважне число Українців, але вони навіть не дають ся чути.

Се факт, що Рочестер, який колись стояв на першім місци щодо народної роботи, нинї спить твердим сном. Се є встид і ганьба, щоби на таке значне число Українців у нашім містї не було навіть марної читальнї, анї иншого просьвітного товариства, де могла би провадити ся якась наука. Є тут вправдї пару товариств, але що з того… Члени дотичного товариства мають з него стільки користи, як з торішного снїгу, бо лише зійдуть ся на мітінґ, посварять ся, як малі дїти за товаром, тай з тим ідуть домів. Тільки одно товариство „Вільні Козаки", відділ Укр. Нар. Союза, ще бодай трохи рухаєть ся, а ті решта то шкода, що істнують.

Нераз я вже мав нагоду читати дописи з Рочестер, в котрих дописуватeлї жалували ся на соціялїстів, що тут старі порозпивали ся і т. п. Се є правда, що тут старші порозпивали ся, але спитайте ся самі себе: хто тут винен? Чи не ми самі? Деж він один з другим вийде в недїлю, чи вечерами? Чи може пійде до читальнї — тої, що нема? Колиб ми мали читальню, або свій Народний Дім, де моглиб люди приходити, прочитати щонебудь або послухати якогось відчиту чи викладу, то не було би стільки пияків у нас.

Або візьмім соціялїстів. Дивіть ся на них: вони що вечера сходять ся, читають, мають курс англїйської школи, курс для неграмотних і т. п. Хоть межи ними є загорілі „мойшевики", то однак вони працюють днями і ночами, а їх праця приносить користь не тільки їх партії, але й иншим людям. Богато вже навчило ся читати і писати по українськи і підписати ся латинськими буквами. Се люди, котрі — я сам знаю — не знали анї бе, анї ме.

Тепер поспитаймо ся самі себе, що ми зробили для других протягом одного року? Чи мали хоть один поучаючий відчит для загалу? Чи було хоть одно віче, яке принеслоб користь для народу? Правда, було тут щось два рази віче, але що з того. Ось приміром візьмім минувші збори, які скликав був місцевий нарох, о. Сполітакевич, в справі заснованя окружного комітету Української Ради. Коли о. Сполітакевич говорив про потребу такого комітету, то кождий сказав, що нам його конечно потреба, але потім забули за все, бо один хотів, щоби федераційний комітет завязати, а другий ще щось иншого. Накричали один на другого як ті пси, а жадної користи з того не було, хоть вибрали по двох людий з кождого товариства, щоби порозумілись і завязали висше згаданий комітет. Однак з сего всього заходу нїщо не вийшло, бо загорілі федераційники не погодились.

Таку „користь" приносять нам кожді народні збори через загорілих людий. Виною сего є ще й те, що як прийде яке віче, то як зачнуть вибирати той марний уряд, то аж плакати хочеть ся. Але як вже виберуть, то гей! Як зачне перепроваджувати сї марнї збори, то більше сам говорить ніж присутні. Щоби бодай до річи, то ще нічого, але він набалакає дурниць, або кождому бесїдникови стараєть ся щось розяснювати, а сам нічого не знає. Через те люди тратять охоту до всего і забирають ся поволи домів.

Богато а богато таких примірів можнаб подати, через що в нас неможливо щонебудь здїлати для загального добра, але нинї нема на се часу. Нинї нам вже час розум мати; нинї вже не пора обзирати ся на минувшину; нинї не пора на жадні сварки тай дїлити ся на ріжного рода партії. Нинї рішаєть ся доля нашого народу і ми се повинні памятати!

Там за океаном наші братя жертвують свої голови за свободу свого народу. В голодї і холодї вони сьміло борять ся на всї боки з проклятими ворогами, котрі напосїли ся на добро нашого народу. Сї сьмілї борцї не зважають на се, що їх чекає смерть в кождій хвили. Вони дбають лише про одно: щоби здобути волю свому рідному народови.

А ми тут, на земли Вашінґтона, де не знаємо нї голоду нї жадних переслїдувань, де маємо вільну руку помогти своїм братам здобути волю, — ми спимо твердим сном. Замісць їм помогти, то ми ще шкодимо. Чи се не встид і не ганьба для нас? Чи не час нам вже покинути всякі особисті сварки, всякі непотрібні партії, а згуртувати ся в одну велику громаду, котрої жадна сила не розбилаб? Чи може ми не всилї сього зробити? Нї! У нас всьо можливо зробити і є з ким, але треба доложити до сего працї, працї щирої і справедливої, а тоді ми найтяжші труди переможемо. А як будемо робити так надалї, як до сего часу, то шкода, що ми називаємо ся Українцї.

Тож, родимцї, вперед! Пробудім ся, гуртуймо ся в одну громаду, забудьмо за минувше, берім ся осторожно і розумно до роботи та працюймо в згодї і любови для добра воскреслої України. Лишім всякі особисті перепони, най кождий заховає свої особисті переконаня для себе, а одним шляхом і одною правдивою думкою стремім до добра своєї України. Тоді запанує в нас любов і згода, тоді між нами не буде місця для жадних самолюбів, „мойшевиків", і тоді будуть нас другі народи поважати і будуть з нами числити ся.

Тож ще раз взиваю і прошу: Вперед, рочестерські Українцї! Не відкладаймо на завтра того, що повинно бути зроблене нинї!

П. П.

З CARTERET, N. J.

Збори в справі четвертої Позички Свободи.

Дня 22. вересня б. р. скликано збори цілої парафії в справі четвертої Позички Свободи. Се стало ся заходом нашого душпастиря, о. Чаплинського, котрий заповів народови в церкві, щоби точно о годинї 4-тій явив ся в гали товариства „Січ". О годинї 4.45 прибув о. Чаплинський з другим бесїдником, п. Іваном Ваверчаком з Перт Амбой.

На вступі товариство співацьке відспівало пісню „Май контри". Відтак забрав голос о. Чаплинський і представив народови цїль зборів, заявляючи, що всї чужинецькі народности в Америцї уладжують такі віча і закладають свої комітети до четвертої Позички Свободи. Дальше о. Парох пригадав присутним, яку ми мали долю в старім краю, що сидїлисьмо в ляцькім ярмі, а тут на земли Вашінґтона знайшлисьмо свободу, бо тут нема пана нї Івана — ми всї тут рівні, всї робучий нарід. То чомуж не можемо бути вдячні тому краєви? Кождий Українець повинен купити бонд Свободи, бо ми в тім краю найшли свою волю і долю.

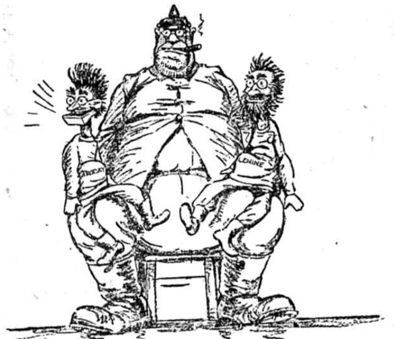
Після того хор відспівав „Далека ти, а близка нам, кохана вітчино", а відтак виступив з бесїдою п. І. Ваверчак, котрий пояснив народови цїль і значінє четвертої Позички Свободи. Ідучи за приміром инших народів, ми таксамо повинні зібрати ся до купи і заснувати свій місцевий комітет, аби показати, що ми також в Америцї жиємо і що ми також прихильні і льояльні нашій новій вітчинї. На зазив п. І. Ваверчака вибрано місцевий комітет четвертої Позички Свободи, до котрого належать: Николай Мачужак, предс.; Василь Яворчаковський, заст. предс.; Йосиф Ґінда, кас.; Іван Чубатий, заст. кас.; Іван Плевак, секр.; Михайло Антошко, заст. секр.; Михайло Проскура і Петро Ющак, контрольори.

Збори закінчено відспіванем „Май контри" і „Ще не вмерла Україна".

Іван Плевак, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ХТО ГОВОРИТЬ ЧЕРЕЗ ЛЕНІНА І ТРОЦЬКОГО?

Комітет Публичного Інформованя у Вашінґтоні дістав через Едґара Сіссона з Шікаґо, Ілл., котрий підчас революції пробував в Росії, цікаві документи, які доказують, що большевики всю роботу в Росії робили за порозумінєм з німецьким шпіонським бюром. Все те, про що вони верещали, що є „чисто-соціялістичне", як тепер показуєть ся, було диктоване прусацьким військовим шпіонським бюром. Нюйорська газета „Ворлд" подала до сього добрий образок, який ми отсе містимо. На тім образку є представлено, як німецький жовнір тримає на колінах двох деревляних блазнів — себто Леніна і Троцького — котрих ззаду накручує, аби таляпали писками, а тимчасом сам за них говорить „до черева", так, що по нім не пізнати, що то він говорить, бо він не рухає устами, а здаєть ся, що говорять ті блазни, котрі рушають своїми пащеками яко мога широко. Таких манекінів нераз можна побачити в американських водвілах (театрах) і кождий, хто їх видів і чув, як той „німомовець" (по американськи „вентрілоквіст") говорить, мусить признати, що той образок якраз пасує до німецького шпіонського бюра і до його манекінів — Леніна і Троцького.

ЩО ТО Є РЕФЕРЕНДУМ?

„Референдум" має тоді місце, коли законодатні тіла (на примір: леґіслятури, міські ради і т. п.) віддають під загальне голосоване горожан проекти до нових устав, через себе опрацьовані, котрі горожани або приймуть або відкидають. В Швайцарії „референдум" є в практиці від шіснайцятого столітя.

В Злучених Державах практикуєть ся се право від многих літ там, де ходить о переведене поправок до конституції, чи то краєвої чи стейтової. Так прим. принятий конґресом проєкт вибору сенаторів Злучених Держав загальним голосованем, проект, що зміняє якийсь параграф краєвої конституції, мусить ще перейти через референдум, то є мусить над ним відбути ся голосоване у всіх стейтах, заки він стане законом.

В ріжних однак стейтах і містах практиковане „референдум", найчастійше в полученю з „ініціятивою", розпочало ся від 1898 року, коли його завів у себе стейт Савт Дакота. Коли законодатне тіло або леґіслятура прийме якийсь закон, то на домагане пяти процент виборців віддаєть ся його під загальне голосоване, заки він станеть ся обовязковим. Від згаданого року заведено таке або подібне „референдум" в стейтах Мейн, Юта, Невада, Монтана, Мізурі, Оклягома, Ореґон, Ню Мексико, Каліфорнія і Ерізона. В році 1901 в стейті Ілінойс заведено один рід „референдум", до котрого зарядженя вимагаєть ся просьби, заосмотреної підписом що найменьше 10 проц. виборців.

Декотрі реформатори домагають ся загального уведеня „референдум" і „ініціятиви" в цілім краю.

НАПОЛЕОН НА МАСКОВІМ БАЛИ.

Підчас одних мясниць запрошено Наполеона на масковий баль. Наполеон утішив ся дуже і заявив, що його ніхто не пізнає. Але ніхто сему не вірив, бо Наполеона було можна легко пізнати по кривім, хитаючім ході, тому, що все їздив на кони. Та з того тяжкого положеня виратував його маляр Ізабей, що вмів добре наслідувати хід Наполеона. І на бали всі гості дивили ся на перебраного маляра як на Наполеона, а перебраний властивий Наполеон приглядав ся лише всему весело і не звертав на себе ніякої уваги. Розумієть ся, що сей маляр був в дуже великім пошанованю і великих почестях. Забава тривала весело аж до рана і Наполеон пійшов з балю просто за місто до своєї армії, щоби вже може ніколи не вернути до Парижа, бо се був час останної його боротьби з европейською силою, час — коли в невдовзі мусів вирвати з своїх грудий всі свої ідеали і пійти на повільну буденну смерть на остров св. Єлени.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

ЧИ ДОБРЕ Є ВЧАСНО СНІДАТИ?

Їджене сніданя сейчас по встаню з ліжка богато учених гіґієністів уважає за цілком непожадане. Аґітація в тім напрямі ширить ся передівсім в північній Америці, де дуже богато осіб обходить ся без сніданя і уважає се за знамените охоронне средство, зглядно лік проти всяких недуг.

Між прихильниками сего руху находить ся дуже богато грубих людий, як рівнож і таких, що люблять богато їсти. Недуги по причині лихого травленя лічить ся цілковито обходженем без сніданя, через що запобігаєть ся крім того ще многим иншим недугам, як болеви голови, безсонности, недугам шкірним, дихавиці, ревматизмови, нервовим недугам і т. д.

Основна гадка лічення обходженем без сніданя є слідуюча: В часі сну відпочивають мязи жолудкові; сок жолудковий, конечний до травленя, витворює жолудок в 3 або в 4 перших годинах по встаню тільки в невеликій скількости. В протягу доби природа дає нам в дійсности лиш до дворазового покріпленя належиту скількість пепсини, а іменно на полудне і вечер.

Передівсім особи, що невідчувають по встаню апетиту, не повинні на силу, держачи ся принятого звичаю, їсти щобудь, але почекати, коли разом з голодом появить ся апетит. Бо лише тоді приносить їджене користь орґанізмови, як у людий товстих, так і дуже худих, і лише тоді мозок, нерви і мязи набувають сили.

Позаяк се лічниче средство, яке поручають практичні Американці, нічого не коштує, проте оплатить ся його спробувати. У нас, Українців, і так богато осіб, встаючих дуже рано. Звичайно вони їдять кілька годин по встаню, а здоровлє їх цілком не терпить. Чомуж обходжене без сніданя мало би не бути пожиточним і для инших?

УКРАЇНЦІ В ДЖЕРЗИ СІТИ!

ДНЯ 29. ВЕРЕСНЯ

то є в сю неділю, о годині 7-мій вечером, відбудеть ся

в церковній гали при Сусекс і Ґрін ул., Джерзи Сіти, Н. Дж.

ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

В СПРАВІ

ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ

Ми певні, що на се віче прибудуть усі чесні Українці нашого міста, які почувають себе льояльними і прихильними до сеї великої держави. Програма така, що задоволить навіть і найвибагливійших.

ЗА КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ МІСТА ДЖЕРЗИ СІТИ:
о. Ал. Улицький, предс.,
Ст. Костів, секр.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ДЖЕРЗИ СІТИ.

На зборах Комітету Української Громади міста Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 25. вересня 1918 р. ухвалено: Щоби всі братства і товариства, заступлені в сім комітеті, скликали в як найскоршім часі надзвичайні збори, на яких маєть ся обяснити членам подрібно справу бондів і заохотити до їх купна.

ЗА КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ:
о. Ал. Улицький, предс.,
Ст. Костів, секретар.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

(Продовжене зі стор. 1-шої).

Большевики орґанїзують 500.000 армію.

ЛОНДОН, 26. вересня. — **Большевицьке правительство приймило плян утвореня 500.000 армії, призначеної до боротьби з Чехо-Словаками на боевім фронтї над Волгою.** Армія має складати ся з 51 дивізій.

Армію большевиків скріплюють щораз то більше Німці. Головний провід і орґанїзоване большевицької армії спочиває в руках Німців.

Донесеня вказують, що хоч деякі большевицькі жовніри набрали військового знаня, то всеж таки більшість сеї армії під військовим зглядом не представляє великої вартости.

Анґлїйський консуль у вязниці в Кремлїнї.

ВАШІНҐТОН, 26. вересня. — Зі Стокгольму одержано вістку, що американський ґенеральний консуль з Москви, Пул, прибув щасливо до Стокгольму.

Рівночасно подає телеґрама дальші вісти про пановане страшного терору в Росії. Вісти потверджують давнійші донесеня між иншим вістку про увязнене в Петро-павловській кріпости в Петроґрадї кількасот Анґлїйців і Французів. В кімнатах призначених на одну особу, замикають по десять або й більше осіб так, що нема місця ні положити ся ні сїсти. Увязнені мусять стояти. Про живлене вязнів ніхто не дбає.

Задля браку місця у вязницях в Петроґрадї вислано богато вязнів до Москви. Анґлїйський консуль, Лакгарт, сидить у вязниці в Кремлїнї.

Чічерін, большевицький міністер загр. справ, заявив представникам невтральних держав, що заграничних кореспондентів будуть вважати за шпиґунів і яко таких трактувати. Після останного розпорядженя большевицького правительства чужинції будуть карані за співучасть в протиреволюції таксамо, як Москалї.

———o———

Франція приготовляє автономію для Палестини.

ПАРИЖ, 26. вересня. — Освободжена земля палестинська позістане під зарядом Франції на підставі умови, заключеної між Францією, Анґлією і Росією ще в 1916 р. Французьке правительство виготовляє форму автономії для Палестини.

Справа автономії Палестини буде небавом предметом ще близших дискусій між правительствами аліянтів.

Ґен. Першінґ одержав відзначене від чорногорського короля.

ПАРИЖ, 25. вересня. — Чорногорський король наділив команданта Фоша і ґенерала Першінґа великим хрестом ордеру Данила.

СЕРЕДНОВІЧНИЙ ПОХОРОН ВИСОКИХ ДОСТОЙНИКІВ.

Часопись „Пестер Льойд" пише: Посеред оголошених недавно реєстрів папських найдено булю Боніфатія III., в котрій заказуєть ся „варити і препарувати мощі". Сей дивний заказ спричинив, що вчені почали шукати вияснeня його і найшли, що він не відносив ся до студій анатомічних, але до середновічного звичаю ховати тїла достойників в той спосіб, що тїло ховали осібно, а кости осібно. В тій цїли варили трупа в мішанинї води, вина і пахучих ростин. По кількагодиннім вареню можна було легко віддїлити тїло від костий, котрі складали в осібних домовинах. В сей спосіб ховали виключно цїсарів, епископів і великих достойників, передівсїм коли сей достойник умер далеко від місця, де повинен бути похованим. В сей спосіб поступали з тїлом цїсаря німецького Фридриха Рудобородого, французького короля Людвика IX. і Людвика Сьвятого. Кости Фридриха Барбароси відвезли до Німеччини, а тїло поховано в Антіохії, де згинув при переправі з військом через ріку Салєф. Людвик Сьвятий умер при облозї Тунїсу. Тїло післали до Палєрмо, а кости до Парижа, де зложено їх в гробниці королївській в Сант Денї. В сей спосіб винагороджували собі в середних віках забуту штуку бальзамованя.

ЧИ СОЛОДОЩІ Є ШКІДЛИВІ?

Маємо ще богато старих пересудів, в котрі многі з нас вірять. До таких пересудів належить думанє, що цукор і солодощі взагалї є шкідливі для дїтий, а що гірше: що спричиняють в дїтий хробаки. Є то старий пересуд, в який в теперішних часах ніхто вірити не повинен. Цукор належить до натуральних покармів. Доказом сего хоч би ся обставина, що молоко для немовляти містить значний процент цукру. Цукор є дуже добрим покармом, бо збільшає в скорім часї енерґію і відсьвіжує сили, тому для рухливих людий, до котрих передівсїм молоденькі дїти належать, є він майже конечним. Щодо хробаків у дїтий, то їх спричиняють лише їх зародки, котрі дїти неосторожно з землею або иншою нечистотою споживають. Передівсїм належить уважати на се, щоби дїти брудних рук до уст не вкладали, головно, коли бавлять ся на дворі. Дуже добрий спосіб подаваня дитинї цукру є на хлїбі, посмарованім маслом і посипанім грубо цукром. Однак нїколи не належить давати малим дїтям богато цукру з кашею і рижом, котрі подаєть ся з молоком, бо се спричиняє ферментоване в жолудку. Для неодної жінки придасть ся знати, що мущина, котрий уживає богато солодощів, звичайно не є любимцем алькоголїчних напитків.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарнї „Свободи".

ЗБИРАЧІ—ПТАХИ.

Не тільки серед людий, але також між птахами подибуємо пристрасних збирачів. До таких зпоміж европейських птахів належить сорока, яка дуже часто всякі предмети і ховає їх по кутах.

В Індіях живе один рід крука, який держить ся близко міст. Належить він до завзятих злодіїв, бо краде всьо, що лиш побачить, і поживу і инші річи, та громадить їх у своїм гнїздї.

Один Англієць оповідає, що майже коло кождої хати можна подибати такого крука, який лише чекає на нагоду, аби щонебудь украсти. Нїщо перед ним не є безпечне. Нехай лише яка женщина лишить свій мішочок при отворенім вікні, сейчас пропадуть з него рукавички, хустинки до носа, наперстки і т. п. Крук індійський є так хитрий, що розвязує клунки, аби переконати ся, що в них є.

Одного разу сиділо одно товариство в городі. Нараз падає з неба закровавлений ніж. Почали догадувати ся, що воно може бути; аж опісля переконали ся, що крук стягнув ніж кухареви зпід руки, а не могучи удержати його, пустив.

Иншій знова птах є вже більше химерний. Громадить він лише те, що служить до окраси домиків, які сам будує. Отже всякі лискучі та яскраві предмети, як: пера, мушлї, камінчі, білі кістки і т. и. Індійці так добре знають натуру сего птаха, що коли без сліду пропаде їм люлька, амулет або яка дрібниця, перетрясають поперед усього сусідні гнізда і майже все знаходять в однім з них пропавшу річ.

Англієць Ґулд бачив при гнїздї птаха-збирача красно вироблене вістре топірця, завинене в нитки з синої бавовни.

Тойсам натураліст дає цікаві замітки, що відносять ся до иншого рода птахів-збирачів, які будують домики, та в яких на середині складають на купу гарні предмети після їх смаку. Можна там знайти крім камінців, мущель і кісток річи, які пропали людям: гроші, дороге камінє, шпильки, а в місцях, де знаходить ся золото, навіть грудки сего дорогоцінного металю.

Приключало ся, що гірняки, натрафивши на гніздо птаха-збирача, найшли на кількасот долярів золота.

Річ гідна уваги:

Ті птахи зносять часом мушлї з віддалених на кількадесять кільометрів рік; тому, що вони живлять ся зерном і мушками, то завдають собі стільки праці одинно для догодженя почутю краси.

Висше згадані два роди нагромаджують лише предмети, що походять виключно зі звіринного сьвіта, але аліґльорніс, що перебуває в Новій Ґвінеї, робить збірки з красних цьвітів. Перед своєю хатою укладає ізмараґдовий диван з ґалузок моху, старанно вичищених клювом, опісля розкидає фіолетне насінє ґарцінії, навіть втикає цьвіти, заступаючи зівялі сьвіжими. Маляйці тому називають аліґльорніса „птахом огородником".

Не підлягає отже сумнївови, що птахи розуміють ся дещо на красї.

ДО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА НАДІЙШЛИ З КРАЮ І З ІТАЛІЙСЬКОГО ПОЛОНУ ЛИСТИ ДЛЯ СЛІДУЮЧИХ ОСІБ:

1. Борек Тома від Івана Чаї з Італії.
2. Бортник Марія, родом з Ярославець, від брата Андрія з Італії.
3. Бильник Василь від Василя Кондира з Італії.
4. Бочан Андрух від брата Івана з Італії.
5. Химяк Василь від жони Анни з Річок, пов. Косів.
6. Добрянський Петро, родом з Голодівки, пов. Рудки, від брата Івана з Італії.
7. Фівк Антон, родом з Заріча, пов. Живець, від брата Йосифа з Італії.
8. Ґордаш Василь, родом з Ясинова пільного, пов. Городенка, від брата Петра з Італії.
9. Ґотман Й. і Брох М., родом з Немирова, від Маркуса Шльосмана з Італії.
10. Гуцуляк Федор, родом з Воскресінець коло Коломиї, від Петра Романенчука з Італії.
11. Гусак Розалія, з Задношівки, пов. Скалат, від Леона Гуменюка з Італії.
12. Гоголь Юстина і Олена, родом з Глебівки, пов. Богородчани, від Івана Осадци з Італії.
13. Іваніцький Василь, родом зі Старжави, пов. Добромиль, від Івана Іваніцького з Італії.
14. Юзва Юрко, родом з Сидорова, пов. Гусятин, від брата Микити з Італії.
15. Кручковський Михайло, родом з Оріховець, пов. Скалат, від брата Николи з Італії.
16. Костюк Іван, Мацюк Дамян і Хшановський Ілія від Середи Кирила з Італії.
17. Квятек Шимон, родом з Сонки, пов. Хшанів, від Вненка Людвіка з Італії.
18. Кунавський Юліян від Дубравського Боронислава з Італії.
19. Купецька Марія, родом з Туринки коло Жовкви, від брата Михайла з Італії.
20. Кліґ Дмитро, родом з Остриnї і Сулима Теодор, родом з Палаґіч, пов. Товмач, від Пічака Василя з Італії.
21. Криницька Розалія і Новосельський Олекса, родом з Білини великої, пов. Самбір, від Криницького Гіляра з Італії.
22. Кобиляк Олекса від жени Анни з Джурова, пов. Снятин.
23. Кнопф Рива, родом з Товмача, від Абрагама Давида Кірцнера з Італії.
24. Купець Анна від брата Йосифа з Італії.
25. Крувчинський Клим і Шеховський Іван від Берната Матія з Італії.
26. Лубовський Михайло, родом з Обертина, від Яворського Йосифа з Італії.
27. Ласіца Іван і Кухарчук Михайло, родом з Гриновець, пов. Товмач, від Ласіци Юрка з Італії.
28. Лїтертович Йосиф, родом з Жабча, пов. Сокаль, від брата Івана з Італії.
29. Мотурняк Гринько, родом з Поручина, пов. Бережани, від Бойчака Мирона з Італії.
30. Марцінів Максим, родом з Мошкарова, пов. Борщів, від Марцінова Івана з Італії.
31. Мандзій Теодор від Кузьова Гілярого з Італії.
32. Марусик Яків, родом зі Сорок, пов. Коломия, від Кигчинцького Олекси з Італії.
33. Максимюк Митро, родом з Жадови, пов. Сторожинець, від брата Теодора з Італії.
34. Максимишин Гринь і Доїк Гринь, родом з Голгоч, пов. Підгайці, від Юрчишина Гриня з Італії.
35. Ожарків Анна родом з Колоколина, п. Рогатин, від мужа Тадея з Італії.
36. Омеляновський Сава від Степанюка Ілька з Італії.
37. Папуга Петро, родом зі Слободи золотої, пов. Бережани, від Костів Ілька з Італії.
38. Паславський Прокіп, родом з Метинова, пов. Зборів, від Малярчука Онуфрія з Італії.
39. Писко Гринько і Іван, родом з Сутковичі, пов. Мостиска, від брата Ілька з Італії.
40. Прокопчук Михайло від жени з Борщева.
41. Павлюк Никола, Тома і Федько з Тарнопільського повіту, від брата Василя з Італії.
42. Пригода Никола, родом з Плаучи малої, пов. Бережани, від Сарницького Шимона з Італії.
43. Полуїн Михайло, родом з Шанця, пов. Рудки, від Іванишина Михайла з Італії.
44. Пясецька Марія, родом з Баранова, пов. Тарнобжеґ, від бр. Яна з Італії.
45. Рошко Іван, родом з Коростова, пов. Вашківці, від Рошка Василя з Італії.
46. Руппенталь Кароль, родом з Бартатова, пов. Городок Ягайл., від Масловського Томаша з Італії.
47. Слота Ілько і Никола, родом з Камянного, пов. Грибів, від брата Івана з Італії.
48. Самуляк Йосиф, родом з Лопатина, від брата Петра з Італії.
49. Станько Іван, родом з Яворова, від Масюка Михайла з Італії.
50. Шолоґан Никола, родом з Підвисокого, пов. Снятин, від бр. Іван з Італії.
51. Синюк Василь, родом з Доброноуц, пов. Чернівці, від Побігушка Танаска з Італії.
52. Слязовський Антін, родом з Золотник, пов. Підгайці, від брата Михайла з Італії.
53. Телеґа Никола з італійського полону пошукує краянів з села Маркопіль, пов. Зборів.
54. Турчин Стефан, Шевців Дмитро, Гладкий Стефан і Пахольчишин Олекса, родом зі Стрілиск старих, пов. Бібрка, від Турична Мих. з Італії.
55. Ткачук Михайло, родом з Зеленова, пов. Кіцмань, від Ткачука Прокопа з Італії.
56. Вархоляк Василь від брата Дмитра з Італії.
57. Задроґа Марія, родом з Липиці долїшної, від брата Йосифа Домініка з Італії.

Належитість за лист виносить 25 центів у Злучених Державах, а 50 цнт. в Канаді. Посилаючи належитість, треба подати точно число, під яким лист є оголошений.

Коли хто має знакомого в Канаді, а вичитає, що його лист є оголошений в тім списї, то просимо подати нам його точну адресу або повідомити його, що він має лист.

Гроші треба посилати в мони-ордерах або в готівці на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 E. 6th St., New York, N. Y.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..............
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..............
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відній рубриці.

КАРА СМЕРТИ В ТУРЕЧЧИНІ І ЯПОНІЇ.

В Туреччині і Японії монарх має право видавати присуд підданому на відібранє собі житя. Такий присуд признають почесною карою, а доступити її можуть лише найвисші достойники турецькі, баші, міністри і великі везирі; а в Японії „самурні", особи стану лицарського. В Туреччині султан посилає присудженому зелений мотузок, на якім він має повісити ся; в Японії — присуджений мусить собі розпороти живіт, що там називають „гаракірі". В часї найбільшого розвитку турецької держави майже всї везирі гинули таким чином. Послідним достойником, який одержав зелений мотузок, був Пертев баша, великий везир Магомеда II. Попавши в неласку, зістав вигнаний до Адріянополя; позаяк одначе і там полишив ся непоправним, султан післав йому лист, в якім був зелений мотузок, яким вдусили його невільники.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Урядовий орган українського правительства атакує Поляків.

Київ, 21. серпня. — „Відродження", урядовий орган українського правительства, виступило остро у вступній статі против імперіялїстичних апетитів Поляків супроти Холмщини. Газета каже, що таке становище Поляків супроти української провінції може дуже легко допровадити до кровавого конфлїкту між Україною і Польщею.

Обговорюють справу Холмщини, Криму і Бесарабії.

Київ, 28. серпня. — В останних днях відбув ся тут ряд конференцій між українським премієром Лизогубом і німецьким міністром заграничних справ, фон Гінце. Обговорювано важні питаня в справі Холмщини, Донщини, Криму і Бесарабії.

Гетьман не зрік ся Галичини.

Льозанна, 21. серпня. — Київські часописи з 16. серпня кажуть, що вістка, начеб гетьман Скоропадський зрік ся тайного договору в справі Галичини, є неправдива. Ся справа, що правда, находить ся в острім напруженю, але остаточно її ще не порішено.

Український Народний Союз.

Як ми вже згадували в числї 112-тім „Свободи", українські політичні партії і професіональні організації злучили ся разом в одну організацію Український Народний Союз, щоби спільно будувати державність України. До Українського Народного Союза, з осідком в Києві, належать вже отсі партії і організації: Партія Українських Соціялїстів-Революціонерів, Селянська Спілка, Українська Соціял-Демократична Партія, Українська Робітнича Партія, Партія Українських Соціялїстів - Федералїстів, Партія Українських Самостійників, Союз Української Державности, Союз Зелїзничників, Союз Телефоністів і Телеграфістів, Союз Адвокатів, Рада Галицько-Буковинських Українців; не належить ще: Союз Дідичів, Союз Членів Наукових Товариств, Учительська Спілка і инші учительські організації.

Новий український амбасадор у Відни.

Відень, 23. серпня. — Новим українським амбасадором для Австро-Угорщини, на місце Вячеслава Липинського, є др. Токарій Токаревський-Карашевич.

Військові Департаменти при українських амбасадах.

Київ, 23. серпня. — Гетьман підписав закон, яким установляєть ся військові департаменти при отсих українських амбасадах: в Берлїнї, у Відни, в Берні, (Швайцарія,) в Букарешті, в Софії і в Царгородї.

Українсько-московські мирові переговори.

Київ, 16. серпня. — Предсїдатель московської мирової делеґації, Раковський, удїлив представникам преси отсї інформації про хід мирових переговорів між Московщиною і Україною: — Прийшло до згоди в справі завішеня оружа, привернено зелїзниче, почтове і телеґрафічне получене, вимінено товарів вартости 17,000.000 карбованців і поосновувано консуляти. Стоїть на перешкодї лише одно. Україна при обміні товарів домагаєть ся застосованя російської цлової тарифи з 1904 року, а Московщина домагаєть ся цлового союза. Реченцем відірваня України від Московщини уважаєть ся вівторок, 20-го падолиста 1917 року, коли Українська Центральна Рада проголосила Третий Універзал. Україна домагаєть ся від Московщини частини богатств, положених поза українською границею. Московщина не годить ся на се, кажучи, що відірване України від Московщини є страшним ударом для сеї останної. Московщина годить ся на етноґрафічні границї з додатком, що в спірних місцях справу приналежности порішить населенє. Україна годить ся на се, але з додатком, що право голосу будуть мати лише ті, що мають бодай трохи землї. Україна не хоче, щоби безземельні рішали приналежність сеї чи тої територїї до сеї чи тої держави. — З огляду на се, що Донщина проголосила свою независимість і сей акт Україна признала, українська мирова делеґація передала політичній комісії письменну заяву, що московсько-українська мирова делеґація при означуваню границь може брати під увагу лише лїнію від Огоновського озера до Новохоперська.

Грамота про реґенційну раду.

Львів, 17. серпня. — „Дїло" доносить, що в гетьманській палатї в Києві проклямовано акт про наслїдство гетьмана. Між иншими в сїй церемонії взяли участь всї міністри, президент сенату Василенко, і митрополит Антоній. Гетьман виголосив довгу промову, в якій вказував на небезпечність ситуації. Він казав, щоби в найтяжшій годинї і в найбільшій небезпецї не заводити в українській державній машинї ніяких змін, бо наслїдки сього були би страшні. А щоби воно так в дійсности було, він рішив проголосити закон і власноручно написану Грамоту, в якіх говорить ся, що на случай недуги або смерти гетьмана, державна власть на Україні переходить в руки трох членів реґенційної ради, з котрих гетьман вже заіменував одного, а двох прочих має іменувати сенат разом з правительством. По промові гетьманський секретар Остряниця вручив гетьманови три примірники Грамоти, а гетьман передав один примірник президентови сенату Василенкови, другий премієрови Лизогубови, а третий митрополитови Антонієви. Митрополит відтак відправив Службу Божу за здоровле гетьмана. — Загально є переконане, що смерть Айхгорна страшно вплинула на нерви гетьмана і се спонукало його до проголошеня Грамоти про реґенційну раду.

З України вивезено до Німеччини 6.120 возів, а з Німеччини на Україну ввезено 14.336 возів.

„Кіевская Мысль" з 13. серпня доносить: До 27. липня включно вивезено з України до Німеччини 6.120 возів. З того 1.688 возів збіжа, 3.729 возів всякої поживи і 703 вози сирівця. В тімсамім часї Німеччина ввезла на Україну 14.336 возів. З того 13.830 возів угля, 2 вози товщу і оливи і 504 вози ріжнородностий.

Торґовельний Союз України з Кубанщиною.

Київ, 19. серпня. — Кубанське правительство робить заходи, щоби навязати торговельний союз з Україною. Кубанщина може доставляти Україні масло, товщ і мясо, а в заміну за се хоче зелїза, машин, угля і полотна. Сім козацьких станиць півострова Таман зажадали злуки з Україною.

Україна і Донщина.

Київ, 19. серпня. — „Кіевская Мысль" доносить, що донський міністер торговлї зробив таку заяву представникам преси про відносини Донщини до України: — Границї між Україною і Донщиною є тісамі, що були між Донщиною а Катеринославщиною, Харківщиною і Вороніжчиною. Обі сторони признали взаїмно свою независимість. Горожани України мають в Донщині тісамі права, що й инше неконзацьке населенє. Такісамі права мають на Україні горожани Донщини. В найблизшім часї маєть ся порішити справу товарової виміни, справу цла, справу фінансів, справу зелїзничого, почтового і телеґрафічного получення, а також справу Донецької Кітловини. Донщина має доставляти копальняним околицям поживи, і оливи а Україна дерева, металю і вибухових матеріялів.

Міра льояльности на Україні.

Український міністер внутрішних справ дав ґубернаторам українських провінцій отсї інструкції: — Всї українські елементи, які признають і борять ся за політичну независимість України, мають повну свободу рухів. Вони можуть приналежати до сеї чи до тої партії, висказувати свої пацифістичні і соціялїстичні погляди на сю чи на ту справу, о скільки се не шкодить тепер або не зашкодить в будучности справі української політичної самостійности. Тих, що не признають політичної независимости України, переслїдувати на кождім кроцї.

Боротьба зі спекуляцією.

Київ, 23. серпня. — Гетьман підписав закон про отворене 10 поліційних стацій по цїлім краю, які мають заняти ся спеціяльно боротьбою проти спекуляції на Україні.

Український амбасадор в Царгородї.

Як ми вже доносили, українським амбасадором в Царгородї, Туреччина, є др. Ігор Кистяковський, бувший державний секретар, а відтак міністер внутрішних справ на Україні. Ігор Кистяковський родив ся в 1876 роцї. Є сином добре відомого українського юриста і політичного діяча. Студіював право в Гале, в Гайдельберґу, і в Липску. Був професором торговельної академії в Москві. В останних часах провадив там свою адвокатську канцелярію, беручи рівночасно живу участь при редаґованю українського журнала в московські мові, „Украинская Жизнь". Є він ученим соціольоґом. Його працї по соціольоґії є переведені на мови французьку і німецьку.

Розпорядженє міністра зелїзниць Бутенка.

Міністер зелїзниць Бутенко оповістив 17. мая 1918 року отсї розпорядження: — Міністерство одержало богато нарікань на деяких висших урядників, які говорять до своїх підвладних московською мовою, і на инших урядників, які вимінають присвоєнє урядової мови. Силою сього розпорядженя я даю до відома всїй службі міністерства зелїзниць, що українська мова є урядовою мовою держави, через що всї урядники і служба взагалї мусять провадити кореспонденцію і давати відповіди в сїй же мові. Зносини з иншими інституціями можна ще продовжати тимчасово, в конечних случаях, в мові московській, але впровадженє державної мови, української мусить ся приспішити по всїх департаментах. Всї оповіщеня і всї заборони, призначені для публики, мусять бути оголошувані в українській мові. Приказую всїй службі вивчити ся чимскорше державної урядової мови, а особливо службі при телеґрафах. Спеціяльного коректора поставлено в кождій важнїйшій стацїї. Всї друкарі мусять сейчас постарати ся о українські букви, яких нема в азбуці московській. Приказую, щоби всї печатки і марки були переведені на мову українську і щоби всї урядові органи були відтепер публїковані в сїй мові.

Новий адміністратор православної церкви на Буковинї.

На місце усуненого австрійським цїсарем митрополита архиепископа д-ра Володимира Репти, іменовано адміністратором православної церкви на Буковинї архимандрита Іполита Воробкевича.

Австрійські бранцї в Італії доносять що Ваша жінка побирає в краю запомогу.

В листах, які наспіли тут з Італії, доносить ся, що галицькі родини, яких батьки находять ся тепер в Америцї, побирають місячні пенсії від австрійського правительства.

Австрійський амбасадор на відпустці.

Льозанна, 28. серпня. — Австрійський амбасадор в Києві, ґраф Форґач, одержав кількатижневу відпустку. Його функції сповняє тепер князь Фірстенберґ.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

З Московщини.

В московській кадетській партії наступив розлом. Партія розбила ся на дві окремі галузи і з цїлком окремими політичними напрямами. Меньша часть членів відірвала ся від партії і стала по сторонї проф. Павла Мілюкова, колишнього провідника кадетської партії і великого прихильника справи алїянтів, а тепер горячого сторонника центральних держав, головно Німеччини. Більшість остала ся в партії під прозодом Вінавера, звісного провідника жидівської фракції в кадетській партії. — Московським ґенеральним консулем в Києві іменований Ґрінбавм. — Суворін, видавець колишньої ґазети „Новое Время", находить ся в Катеринодарі, Кубанщина, де разом з бувшим президентом думи Родзянком видають „Вечернее Время". — Ґраф Бобрінський, звісний чорносотенць і обруситель, перебуває тепер в Києві, де коло нього згуртували ся колишні визначні царські посіпаки. Недавний конґрес монархістів, який відбув ся в Києві, перепроваджено під його предсїдательством.

Большевизм в Польщі

Краківський консервативний „Час" доносить, що в Польщі починає ширити ся большевицька „зараза". Тисячі еміґрантів, які тепер повертають назад домів з Росії, аґітують між населенєм, аби воно домагало ся державних реформ, щоби усунути панів дідичів від провадженя польської політики, а також щоби великі земельні маєтки подїлити між працюючий нарід. Деякі еміґранти привозять зі собою великі суми гроший.

Канада стратила 115.806 жовнїрів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on September 27, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Чисті страти канадійських війск в Европі виносять доси 115.806 офіцирів і жовнїрів. Сї страти включають убитих, погибших від ран, погибших від недуг, пропавших, полонених, увільнених з поля бою яко нездібних і т. п. Не вчислено тут офіцирів, які були ранені, але виздоровили і пішли знова на фронт.

Дорожня в Болгарії.

В Болгарії нині собаче мясо уважають присмаком, але їдять і котів. Через брак поживи смертність між старими і дїтьми велика. Фунт кави коштує там найменьше 5 долярів. Одно яйце коштує 16 центів; швайцарський сир 3 доляри фунт. Чоколяда 4 доляри фунт. Замісць тютюну курять там тепер листє з суниць.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Вп. Павло Поточняк, Бінґемптон, Н. Й. — Ви пишете: „Як Федерація має таких панів, що їх є Федерація, а не народна, і роблять після своєї волї, так і Рада. Як Федерацію доповняли не після волї народу, так і Українську Раду заснували самі, не соймом народним". Коли Ви думаєте, що Українську Раду заснували одиницї для своєї особистої користи (так Ви говорите в своїй дописи), то Ви є в блудї. Українську Раду засновано тому, що Федерація, помимо кількаразових зазивів, не хотїла сповняти тих постанов, які ухвалив сойм, та ще до того вела політику партійну (соціялїстичну), а не загально-народну. Представників до Української Ради вибирали на своїх мітінґах ті товариства, братства і сестрицтва, котрих орґанізації (гр.-кат. дієцезія, У. Н. Союз, Провидїнє, Народна Поміч і Згода Братств) належать до Української Ради. Як люди, належачі до тих пятьох орґанізацій, Української Ради не схотять, то її не буде. Як же ті люди уважають за потрібне зійти ся на сойм, то вони се зробити можуть, але яка буде користь з такого сойму? Чи на нім заложить ся ще одну Федерацію?...

ВСЯЧИНА.

Павутину снують не всї павуки, але тільки їх женський рід. Павуки мужеського роду не вміють сеї ткацької штуки і тому жиють подальше від „дому", в якім перебувають їх господині.

В Айдаго, в Злучених Державах, є рід акації, яка вміє злостити ся. На ніч вона звиває свої листки; колиж порушити її тодї, коли вона на ніч приготовляла ся, то зачинає наглотрясти ся, при чім видає запах, від якого болить голова.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В КОГУС, Н. Й.

До місцевого комітету Позички Свободи зістали вибрані отсї особи:

Теодор Малїґловка, голова; Гавриїл Слободзян, секр.; Іван Барна, касієр; Лука Ядлош, помічник голови; Данило Зальопаний і Стефан Палка, помічники секр.; Антін Афінович і Петро Дзямба, помічники касієра. Колектори: Петро Бабяк, Михайло Преґонь, Ігнатій Федорко, Іван Дзямба (зі Смерековця), Петро Кавка, Андрій Глушко, Стефан Слободзян, Василь Станько, Петро Ропицький, Михайло Галашин, Андрій Мазурик, Михайло Лабзда і о. Лев Чапельський. Сї колектори відвідають в найблизшу суботу Українців в їх хатах і записувати-муть бонди четвертої Позички Свободи. Сподїваємо ся як найкрасших успіхів в сїм народнім благороднім дїлї.

ЗА КОМІТЕТ:
Гавриїл Слободзян, секр.

WHITE HOUSE
WASHINGTON

Again the Government comes to the people of the country with the request that they lend their money, and lend it upon a more liberal scale than ever before, in order that the great war for the rights of America and the liberation of the world may be prosecuted with ever increasing vigor to a victorious conclusion. And it makes the appeal with the greatest confidence because it knows that every day it is becoming clearer and clearer to thinking men throughout the nation that the winning of the war is an essential investment. The money that is held back now will be of little use or value if the war is not won and the selfish masters of Germany are permitted to dictate what America may and may not do. Men in America, besides, have from the first until now dedicated both their lives and their fortunes to the vindication and maintenance of the great principles and objects for which our Government was set up. They will not fail now to show the world for what their wealth was intended.

Woodrow Wilson